

अर्द्ध m. 1) Neumondstag AK. 1, 1, 3, 8, Sch. — 2) Spiegel AK. 2, 6, 3, 41, Sch. — Fehlerhafte Variante von अर्द्ध.

1. अर्द्धन (3. अ + दर्शन) n. 1) das Nichtsehen, Nichtwahrnehmen: तस्यादर्शनः शोकः der Kummer darüber, dass ich (der blinde Daçara-tha) ihn (den Sohn) nicht sehe Daç. 2, 65. अर्द्धनं च ते (obj.) भूयो मां तापयिष्यति R. 5, 53, 6. mit dem obj. componirt: रामादर्शन R. 2, 59, 15. — 2) das Uebersehen, Vernachlässigung, mit dem obj. componirt: ब्राह्मणादर्शन M. 10, 43. — 3) das Nichterscheinen: विवृत्तिषु प्रत्ययादेरदर्शनम् RV. Prāt. 14, 26. अर्द्धनं लोपः P. 1, 1, 60. यथोचितकालादर्शन (der Menstruation) Suçr. 1, 49, 12. das Nichtersichtlichsein Kāt. Çr. 1, 4, 11. 6, 22. das Nichtgesehenwerden: येनादर्शनमिच्छति von dem er nicht gesehen sein will P. 1, 4, 28. पत्यदर्शनम् Kāt. Çr. 26, 2, 3. चन्द्रादर्शन 4, 1, 1. das Unsichtbarwerden, Verschwinden, Verschwundensein AK. 3, 3, 22. 5, 17. मृतादर्शनयोः (Sch. मृते चादर्शने च) Kāt. Çr. 20, 3, 21. अर्द्धनं (सोमस्य) 25, 12, 18. दर्शनादर्शनैवमपार्कत्स राघवम् dadurch, dass er sich bald zeigte, bald wieder unsichtbar wurde R. 3, 30, 11. तमाहितौतुसुव्यमदर्शनेन Ragh. 2, 73. अर्द्धनं गम् unsichtbar werden, aus dem Gesicht verschwinden MATSOP. 53. PĀṆĀT. 137, 21. अर्द्धनगत R. 2, 52, 94. अस्यादर्शनं गत्वा vor ihm PĀṆĀT. 106, 1. अर्द्धनं नी den Augen entziehen R. 5, 22, 2.

2. अर्द्धन (wie eben) adj. unsichtbar: भवत्यदर्शनो लोकः AR. 8, 28. अर्द्धनीम् unsichtbar werden PĀṆĀT. 34, 24. 106, 20.

अर्द्धनपथ (1. अर्द्धन + पथ) n. ein Pfad, zu dem das Auge nicht reicht: सो ऽर्द्धनपथं यातो मर्त्यानां भूमिचारिणाम् er hat einen Pfad betreten, zu dem das Auge der auf der Erde wandernden Sterblichen nicht reicht INDR. 1, 31.

अर्द्धनीय (3. अ + दर्शनीय) 1) adj. unsichtbar. — 2) Unsichtbarkeit: जगमत्तुर्दर्शनीयम् die beiden verschwanden PĀṆĀT. 138, 24.

अर्द्धल (3. अ + दल) 1) adj. blattlos. — 2) m. N. einer Pflanze, Bar-ringtonia acutangula Gaertn. (s. क्लिन्नल), ЧАБДАК. im ÇKDr. — 3) f. ० ला N. einer Pflanze, Aloe indica Royle (s. घृतकुमारी), dies.

अर्द्धशन् (3. अ + दशन्) nicht zehn: तं वै दशभिरिव क्रीणीयान्नादशभिः ÇAT. Br. 3, 3, 18.

अर्द्धशमास्य (3. अ + दशमास्य [von दशन् + मास]) adj. noch nicht zehn Monate alt ÇAT. Br. 4, 5, 2, 4.

1. अर्द्धम् pron. sg. nom. m. f. अर्द्धो, n. अर्द्धः den übrigen Casus liegen die Stämme अमुं und अमि zu Grunde, P. 7, 2, 107. 8, 2, 80. 81. Vop. 3, 46. 127. 130. 157 — 159. 164. 168. Das ई in अमी wird mit einem folg. Vocal nicht zusammengezogen P. 1, 1, 12. Vop. 2, 20. Mit dem क demin.: अमुकः oder अमैकौ (VS. 23, 22. 23.) P. 7, 2, 107, Vārtt. अमुकैः 7, 1, 11, Sch. Am Anf. eines comp. अर्द्धम् (s. अर्द्धः, अर्द्धा, अर्द्धामूल) und अर्द्धो (s. अर्द्धाक, अर्द्धानामन्); den Ableitungen liegt अर्द्धम् zu Grunde (s. अर्द्धस्य, अर्द्धमय). Wird mit Verbalwurzeln componirt P. 1, 4, 70. Vop. 8, 21. — 1) jener: मो षु देवा अर्द्धः स्वर्गं पादि दिवस्परि nicht falle (verschwinde) jene Helle vom Himmel RV. 1, 103, 3. im Gegens. zu इदम् dieser ÇAT. Br. 3, 2, 1, 18. 6, 4, 1, 19. अयमग्निः ist das Feuer auf Erden, असावग्निः das in der Luft und im Himmel Nir. 7, 23. अयं लोकः diese Welt, अर्द्धो लोकः jene Welt: वागेवायं लोकौ मनो ऽत्तरिन्नलोकः प्राणौ ऽसौ लोकः BR. AR. Up. 1, 3, 4. TAITT. Br. 3, 1, 1, 8. M. 10, 128. BRĀHMAN.

3, 7. Von Abwesenden: अमूनाश्रमवासिनः श्रैतेन विधिना सत्कृत्य स्वयमेव प्रवेशयितुमर्हति ÇĀK. 61, 11. इहैव तावत्तिष्ठामि यावदायात्यसौ शठः VId. 99. शृगालात्पाशबद्धो ऽसौ मृगः कक्किन रन्तिः HIR. I, 48. In Verbindung mit einem nom. pr. कामधेनुं वसिष्ठो ऽसौ यदा न त्यजति मुनिः । तदास्य शबला राजा विश्वामित्रो ऽन्वर्कषति ॥ VId. 4, 1. पुत्रो दशरथस्यासौ रामो नाम महायशः । सह धात्राश्रमद्वारि भार्या सह तिष्ठति ॥ R. 3, 18, 10. इति पृष्ठः सुमन्त्रस्तदाध्यातुमुपचक्रमे । श्रानीत ऋष्यशृङ्गो ऽसौ येनोपायेन मन्त्रिभिः 1, 9, 1. Dieses pron. und seine Ableitungen werden auch zur Bezeichnung unbestimmter, im Augenblick nicht zu nennender Personen oder Gegenstände verwendet, z. B. in den Formeln des AV. an den Stellen, welche der Name desjenigen einzunehmen hat, gegen den die Formel gerichtet ist: तैष्ठ्रु सर्वैरग्निं व्यामि पशैरसावामुष्यायणा-मुष्याः पुत्रं mit diesen Banden allen binde ich dich N. N., von N. N. stammend, der N. N. Sohn 4, 16, 9; vgl. VS. 26, 1, 2. असौ नामाकम्-स्मीति स्वं नाम परिकीर्तयेत् M. 2, 122. असावकमिति ब्रूयात् 130. 216. JĀṬN. 1, 26. der dort, hinweisend: असावत्रभवान्वर्णाश्रमाणां रन्तिता — वः प्र-तिपालयति ÇĀK. 63, 15. हारममुना सारङ्गेण व्यमाकृष्टाः 3, 5. यत्र स्थाणु-रिवाचलो मुनिरसावभ्यर्कविम्बं स्थितः 170. अथ यो ऽसौ तृतीयो वः स कुतः कस्य वा पुनः N. 22, 10. Weist auf etwas vom Redenden Entferntes hin, das aber dem, von dem die Rede geht, zunächst liegt: तस्य प्राची दि-क्शिरो ऽसौ चासौ (die beiden dem Osten zunächst liegenden Weltge-genden Südost und Nordost) चेमौ । अथास्य प्रतीची दिक्पुच्छमसौ चासौ च (Südwest und Nordwest) सक्छ्यो दक्षिणा चोदीची च पाश्वे BṚ. AR. Up. 1, 2, 3. Mit folgendem एव jener selbe, derselbe: सो ऽसावेव बन्धुः ÇAT. Br. 1, 1, 2, 22. — 2) der, in Correl. mit dem pron. rel.: हिसारतश्च यो नित्यं नेरुसौ सुखमेधते M. 4, 170. कश्चासौ यस्याहं हत इप्सितः N. 3, 2. हारान्धः पश्येद्दीर्घदर्शसौ H. 344. — 3) dieser: यो ऽसौ (von dem eben die Rede war) — स एव M. 1, 7. नन्वमुमेव तावदचिरप्रवृत्तमुभोगतमं ग्रीष्म-समयमधिकृत्य गीयताम् ÇĀK. 4, 4. In den Wörterbüchern weist अर्द्धम् bald auf das unmittelbar Vorangehende (AK. 1, 1, 1, 6. 3, 20. 2, 4, 2, 5. 1, 8, 2, 17. TRIK. 2, 1, 4. 3, 5, 19. H. 64. 73. 304. 323. 610. 697.), bald auf das un- mittelbar Nachfolgende (AK. 2, 10, 37. 3, 4, 153. 236. TRIK. 2, 7, 17. H. 92. 235. 239. 697.). dieser hier: अमी वेदिं परितः कृतायिह्याः — तां वक्ष्यः यावत्तु ÇĀK. 83. धावत्यमी — रथ्याः 8. — 4) folgt in einiger Entfernung auf das Wort, auf das es zu beziehen ist, und hebt es auf diese Weise mit Nachdruck hervor: मणिना भूषितः सर्पः किमसौ न भयंकरः ist eine mit einem Juwel geschmückte Schlange als solche nicht furchtbar? BHART. 2, 43. विधुरपि विधिवोगाद्रस्यते राजाणांसौ v. l. ad HIR. I, 17. — 5) vertritt das pron. subst. der 3ten Person M. 1, 58. 8, 413. N. 17, 43. 23. 7. 8. VId. 138. 263. 264. PĀṆĀT. 262, 10. HIR. 12, 15. 44, 3. RAGH. 3, 35. अमुना — अयम् — अस्य auf dieselbe Person bezogen ÇĀK. 47. — Die indischen Lexicogra- phen geben अर्द्धम् die Bedeutung von jener (परस्मिन्, परत्र) und von dieser (अत्र) H. an. 2, 575. MED. s. 14.

2. अर्द्धम् (acc. n. vom vorhergehenden) adv. dort, damals, besonders in Verbindung mit relativen Conjunctionen; häufig mit यद्, auch यत्र, in Verbindung mit relativen Conjunctionen; häufig mit यद्, auch यत्र, यथा dort wo, damals als, so wie: यत्स्थो दीर्घप्रसन्नानि यद्दीरो रौचने दि-वः । यद्वा समुद्रे अद्याकृते गृहे ऽतु आ यातमश्विना ॥ RV. 8, 10, 1. यद्दी-वात ते गृहे ऽमृतस्य निर्धारितः । ततो नो देहि जीवसे ॥ 10, 186, 3. यद्दी-